

علوم تصنیف علوم

فلسفه بی فلاسفه بر صورتی تلخیص ایزدن اول علومه و تصنیف علومه ده‌ا واضح بر نظر عطف ایلک لازمدر. بناءً علیه ینقیولوی اسلی کتابتک مقدمه‌سی تشکیل ایدن بابی بر قاج مثلی ده‌ا توسیع ایدرک بورایه درج ایشکی مناسب بولدق .

منبرجات :

فلسفه علوم وفنون و بوکا دائر اثرلر . - فلسفه علوم وفنون موضوعی - علم و اوصافی - علوم وفنون و صنایع نفیه - علوم وفنون تطبیقات و ثمراتی - علوم وفنون و اخلاق - علوم وفنونده ترقی، فکر فنی - تربیه فیه - علم وفن - تصنیف علوم وفنون - علوم مادیه ، ریاضیات - طبیعیات و اقسامی - بیولوژی (حیاتیات) - علوم معنویه و اقسامی - متافزیک (ما فوق الطبیعیات) ، خلاصه .

فلسفه علوم وفنون و بوکا دائر اثرلر

تقریباً میلاد عیسی دن التي عصر اول یونانستانده فن فیکرلری هنوز اویانیرکن فلسفه نامی بوتون بیلکیلرک مجموعیله هر درلو ذهنی زراعتلره عطف اولنوردی. بوکون ایسه هر خصوصی علمک آیری بر فلسفه‌سی وارددر. فقط انلردن بعضیلری تمامیله [علوم فلسفه Sciences philosophiques] نامنی محافظه ایدرلرکه روح بشری زمین تدقیق اتخاذایدن [علم روح = Psychologie] . محاکمات برر قواعد تحت‌موضع ایدن [منطق = Logique] ، کائناتده کی موقع و وظائفمزی اوکره‌تن [اخلاق = Morale] و دائماً عقل بشرک احاطه ایده‌مدیکی مسائل معلقه طبیعتدن بحث ایدن [متافزیک] دن عبارتدر .

دیگر طرفدن علومک فلسفه خصوصیه‌لرینه کاجه بونوردی بیلکیلر بمرک سمای فلسفه‌یه بوکسولن اقسام عالیه‌سی احتوا ایدر. مثلاً [لئوناردو وینیچی = Léonard de Vinci] نک ترسیم و بدایع اوزرینه اجرا ایتدیکی تدقیقات اوفنک فلسفه‌سی تشکیل ایدر . هر عالم ؛ کندوسنه القا اولان مطالعات هندسیه ، فلکیه و یا طبیعیه‌دن - اگر جدی بر فکر فلسفی به مالک ایسه - فن و حقیقتک ارائه ایتدیکی شرطلر ایله علوم وفنونک یکدیگرینه اولان مربوطیت قطعیه‌لرینی نظردفته آلارق طبیعتک بر آهنگ و توافقدن عبارت اولدیغی نتیجه‌سی استخراج ایده‌بیلیر .

ایشته قرون اولی نک اک بیوک متفکری بولومان [آریستو = Aristote] رهان نظریه‌سی میدانده قویه‌رق علم منطقک بر قسمی، فن و فلسفه‌ک باباسی ایمله معروف [دکارت = Descartes]

[Discours de la méthode اصول حقنده نطق] نامنده کی کتابی، [۱] [نیوتن = Newton] [Optique = مبحث ضیا] بی [اس. یاضیات = Principe mathématique] ی ساحة تعلیمه وضع
 ابتدکاری کی اون سکزنجی عصر میلادیده [آلامبر = Alembert] آ نسقو پودی مقدماتی
 [Discours préliminaire de l'encyclopédie] تسمیه اولمان کتابنده نهایت اون دو قوزنجی
 عصر ابتدالرنده [آمبر = Amper] [فلسفه علوم حقنده Essai sur la philosophies des sciences
 [اسمعی اثرنده بوتون معلومات بشریه بی ایلک دفعه اولمق اوزره تصنیف ایتشدردر.
 (اوگوست قونت = Auguste Comte) (فلسفه مثبتیه = Cours de philosophie positive)
 نام اثرنده بونی قبول (آنی بن ژوفروآ = Etienne Geoffroy) (فلسفه اشریحه = philosophie
 anatomique)، (اس فلسفه طبقات الارض = principe de philosophie géologique)
 (کویه = Cuvier) (عضویات = Regne D'animal) و (سطح ارضک تبدلاتی = Discours
 sur les révolutions de la surface du globe) اسملری آلتنده نشر اولمان کتابلرنده
 بو خصوصه دائر بر طاقم قیمتدار نظریات ذکر ایدرلر. عصریمزک ال بیوک عالم‌لری ایسه کندی
 منسوب اولدقلری فنون حقنده بر طاقم قواعد فلسفیه وضع ایتمکه مشغولدرلر. حتی (اساس
 معلوماتنر حقنده = Essai sur les fondements de nos connaissances) صاحبی (قورنو
 = Cornot)، (علوم عقلیه ده اصول = Des méthodes dans les sciences de raisonnement)
 محرری (دوهامل = Duhamel) کی ریاضیاتر (فلسفه طبیعییه عائد مطالعات = Discours sur l'é-
 tude de la philosophie naturelle) مرتبی (هرچل = Herschelle) کی راصدرلر (شورول
 = Chevreul)، (برتلو = Bertelot) کی کیمیا کرلر بیله بو خصوصه کیری قالماملشدردر. ینه بو
 جمله دن اولو اوزره (غریزات = physiologie) علماسدن (قلود برنار = Claude
 Bernard) ک (طب تطبیقی باشلغی = L'introduction à la médecine expérimentale)
 ناملی کتابنده بشرک معلومات مکتسبه سنی تدقیق ایچون حائر لدیفی اصل نقطه نظرندن
 بیوک بر استفاده تأمین ایدر.

فلسفه علوم وفنونک موضوعی

علوم وفنونک فلسفه سنی تشکیل ایدن مسائل باشلیجه اوچ صنفه آیریله بیلیر:

۱ — حقایق فنییه بی اثبات ایچون ارانه سی لازم کلن وقوف ابتدائی دن بحث ایدر. بوده

[۱] ابراهیم انهم بک طرفندن (۱۳۱۱) ده اسانزه ترجمه ایدلشدردر.

علوم ریاضیه‌نک تشکیله خدمت ایدن زمان، مکان، لایتنایه، حرکت علوم طبیعی و روحانیه استنادک اولان ماده، قوت، حیات، کبی معلومات اولیه درکه تعبیر واضحیه علومک خصوصی برمتافیریکندن بشقه برشی دایدر .

۲ — فکرت بشریه‌نک نه‌کبی افعال اجرا ایدرک کسب علوم وفنون ایتدیکنی و بوتعالی و قوفک ندرلو شرائط و طبایع تحتنده دوران ایلدیکنی تدقیق ایدر: بوده منطقد .

۳ — یکدیگرله مقایسه آرالننده کی روابطی تعیین و نتایج مختلطه لری نظر دفته آله رق حقایق اشیا حقنده وضع نظریات الیه ایتکه جالیشیر: تکنون عالم طبیعی، و منشأ حیات حقنده کی نظریه لری کبی، بوقسم اولیه بر مجموعه نظریاتدرکه اشیا عمومی بر صورتده احاطه و ایضاح ایدر. ایشه فلسفه علوم وفنونک تکمیل صفحانی . . .

علم و اوصافی

برکون سقراط تلامیذندن برینه صور میشیدی :

— علم ندر ؟ ..

شاکرد جواب ویردی :

— هندسه، قوزموغرافیا، حساب . . .

حالبوکه بویر تعریف دکل اعداد ایدی. چونکه اوزمان علم دن مقصد، هنوز یکدیگرندن تفریق ایدیه مین برطاقم بیلکیدرک برنام مشترک تحتنده اجتماعی ظن اولنوردی. ایشه سقراطده بونک ایچون علمی؛ فکار عمومی‌نک هیئت مجموعه سیدر؛ دیه تعریف ایتشدرد.

آریستوت ایسه: «هیچ بر علم خصوصی یوقدرکه کچیجی شیلره عاند اولسون، علم عمومی ولایتیغردر» توصیفنه: «علم حقیقی، اسبابی بیلمکدن عبارتدر» تعریف مناسبی دخی علاوه ایتشدرد. ایشه علمک تعریف و اوصاف اساسیه سی. . . مثلاً شومنبهک صوبی فلان شخصه صحت بخش ایتشدرد؛ دنیه بویر وقوف تجربی درکه بر عالم قدر بر جاهلده بونی بیلیر. فقط بن «بومنبهک صوبی و بوتون بوکا بکزر صولر فلان خسته لغه طوتیلان هر شخصی تداوی ایدر.» دیر و بوصویک ندرلو اجرای تاثیر ایتدیکنی بیلیرسه، اوزمان بر وقوف علمی به ملک اولمش صایبیرم .

خلاصه کلام : علوم « اشیا نك ایضا حیدر كه قوانین و اسبابك هیئت عمومیه سنی احتوا ایدره و بوندن « قوانین یعنی اشیا بیننده کی مناسبت ثابتہ و معینہ بی تولید ایدن بالجمله مسائل فیه دائما عینی و عمومیدر « نتیجہ سی استخراج اولنور .

بوصورتله برطاقم مثالار الدہ ایدیلر كه مختلف مسائلك حلی و احاطہ سی قابل اولور! هندسہ نك كیمیالک، حکمت طبیعیہ نك اوغر قابل تحدید حادثاتی فکر بشرك بشقه درلو از برلمی ممکنمیدر ؟

• •

ایشته علومك بو اوصاف سهولت بخشامی سایه سنده بالجمله اشیا ایضاح اولنه بیلدیکی کی، حس لریمزك بزه ارانه ایتدیکی بیکارجه حادثه ده بومعین دائره ایچنده بولنورق قولایله ادراك اولنور . و مفکره بونلری تعمیق ایدر ك برچوق نتایج اندہ ایدر . زیرا هر حقیقت فیه نك عمومی اولوق کی مهم بر خصلت ممتازہ سی واردر . هر چل دیور كه : « حقیقه فائده دار اولان بر مشاهدہ علمیه آنجق قوانین عمومیه استحصالنه و معلومات بشریه نك تدوین و تحدیدینه بر واسطه اوله بیلیمك شرطیلہ بر طریق ترقی بولمش اولور . »

بوسوزك هر نقطه نظردن بر قیمت فیه سی واردر . مثالا : جاذبه قوانینی نظر دفته آنه جق اولور ایسه کوریلور كه : ساده کی کواکبك حرکتندن بدأ ایله سقوط اجسام، مدوجزر و سائرہ کی یوزلرجه حادثاته حتی انسانك کوزلرندن یواریلانان لر شحات رقیقه نك شکلرینه وارنجیه قدر برچوق مختلف المنظر حادثاتك هدی عین سببك تحت تاثیرنده بولنمده .

باشلی باشنه عمومی بر قانون تشکیل ایدمه یین بعضی قاعده لرده واردر كه اونلر کندی لری احاطه ایدن قوانین عالیہ نك ساحه وسیعنه التجایه مجبه درلر .

فکر بو کوچك قاعده لردن باشایه برق اسبابی تحری و بوصورتله عمومیت و توافق علوم مسائلنه قدر قوه ادراک کی اوزاتیر . بوکا بر مثال اولوق اوزره بر ازده کیمیا کر شهر بر تلوی دیکیلم : « بر لایه یاخود بر مشعله نیچون نشر ضیا ایدیور؟ دنیلسه بوکا قارشى : — چونكه لامبه یاخود مشعله حین اشتعالنده برطاقم غازلر و بونلرله قاریشمش قاربون ذره لری نشر ایدر . بو قاربون ذراتی ایسه یوکسك بر درجه حرارته واصل اولمش بولنه جملرندن نشر ضیا حادثه سی ظهوره کلیر دنیلیر .